

FESTSPILLENE
I BERGEN

PROGRAM
KR 20

GRIEGHALLEN
PEER GYNT-SALEN

FREDAG 27. MAI KL 21:00

PGE Retro: Philip Glass Ensemble (1969–1983)

BERGEN
INTERNATIONAL
FESTIVAL

25. MAI — 08. JUNI
2016

PGE Retro: Philip Glass Ensemble (1969–1983)

GRIEGHALLEN
PEER GYNT-SALEN

Fredag 27. mai kl 21:00
Friday 27 May at 21:00

Varighet: 2 t 25 min inkludert pause
Duration: 2 h 25 min including interval

Philip Glass komponist, keyboard *composer, keyboard*

Michael Riesman dirigent, keyboard *music director, keyboard*

Lisa Bielawa keyboard, vokal *keyboard, voice*

Dan Bora live lydmix *live sound mix*

Peter Hess sopran-, alt- og tenorsaksofon *soprano, alto and tenor saxophone*

Jon Gibson fløyte, sopransaksofon *flute, soprano saxophone*

Ryan Kelly lyd *audio engineer*

Eleonor Sandresky keyboard *keyboards*

Andrew Sterman fløyte, piccolo, bassklarinet *flute, piccolo, bass clarinet*

Yousif Sheronick, Frank Cassara gjestemusikere, perkusjon *guest musicians, percussion*

Pomegranate Arts, Inc. produksjonsledelse
production management

Linda Brumbach produsent *producer*

Sponset av *Sponsored by* Morgenbladet

All kultur er smal for noen

Man kan tvile på om Norge er et kulturland, men det er sabla *mye* kultur her. Derfor velger vi vekk nesten alt. Vi skriver om det vi har lyst til å diskutere videre etter møtet, etter lunsj og etter kontortid. Fordi nysgjerrighet smitter, og enighet er skinn jord for nye tanker. Vi kan ikke love at alle finner sine favoritter hver uke – men vi gjør vårt beste for at alle skal finne noe de er uenig i.

Espen Hauglid, kultureddaktør

M MORGENBLADET

En ukeavis om politikk, kultur og forskning

PHILIP GLASS (1937–)

Fra *From CIVIL warS – Cologne section* (1984)
CIVIL warS #2

Fra *From Music in 12 Parts* (1971–74)
Parts 1 and 2

Fra *From The Photographer* (1983)
Act III

Pause *Interval*

Music in Similar Motion (1969)

Fra *From Koyaanisqatsi* (1982)
The Grid

Fra *From Einstein on the Beach* (1976)
Building

Fra *From Glassworks* (1983)
Façades

Fra *From In the Upper Room* (1986)
Dance Piece No 9

Fra *From Akhnaten* (1983)
The Funeral

CIVIL warS #2

CIVIL WARS – COLOGNE SECTION (1984)

Skapt for Robert Wilsons ennå urealiserte multikomponist-epos, som opprinnelig var et bestillingverk for OL i Los Angeles i 1984.

Created for Robert Wilson's as yet unrealized multi-composer epic originally commissioned for the Los Angeles Olympic Games of 1984.

Parts 1 and 2

MUSIC IN 12 PARTS (1971-1974)

Music in 12 Parts ble påbegynt i mai 1971 og ferdigstilt i april 1974. Verket er en utvidet musikalsk syklus som normalt trenger tre konserter for å fremføres i sin helhet. Det er ment å beskrive et vokabular av teknikker som er gjennomgående i Philip Glass' musikk. Enkeltdelene har en eller flere aspekt av et felles musikalsk språk. De er kjennetegnet ved ulike prosedyrer, notevalg og rytmiske profiler.

Music in 12 Parts began in May 1971 and was completed in April 1974. The piece is an extended cycle of music normally requiring three live concerts to perform in its entirety. It is intended to describe a vocabulary of techniques, which appear repeatedly in Philip Glass' music. Individual parts feature one or several aspects of a common musical language. They are characterized by different procedures, note choices and rhythmic profiles.

Act III

THE PHOTOGRAPHER (1983)

The Photographer (akt 3) er en del av Philip Glass' kammeropera *The Photographer*. Verket hadde premiere på Brooklyn Academy of Music sin Next Wave Festival i 1993. *The Photographer* er basert på livet til 1800-tallsfotografen Eadweard Muybridge, som er kjent for sine landskapsfotografier i det vestlige og sentrale Amerika, samt sine studier av mennesket og dyr i bevegelse. Muybridges bidrag til utviklingen av fotografiet la grunnlaget for filmen.

The Photographer (Act III) is a section from Philip Glass' chamber opera The Photographer. The work premiered at the Brooklyn Academy of Music's 1993 Next Wave Festival. The Photographer is based on the life of nineteenth-century photographer Eadweard Muybridge, known for his works as a landscape photographer of the Far West and Central America as well as his studies of the human figure and animals in motion. Muybridge's contribution to the development of photography laid the groundwork for the motion picture.

Music in Similar Motion

(1969)

Skrevet i 1969 som et åpent verk – noe som kan fremføres av hvilken som helst instrumentgruppe – er det sansen for drama som er den virkelige nyskapningen i *Music in Similar Motion*. Verket starter med en stemme, så legges det til en som spiller en fjerdedel over den opprinnelige stemmen, og så en som spiller under den opprinnelige stemmen, og til slutt en siste stemme som fullfører lyden. Etter hvert som stemmene kommer inn blir det dramatiske endringer i musikken.

Written in 1969 as an open score, which can be performed by any group of instruments, the real innovation of Music in Similar Motion is its sense of drama. The piece starts with one voice, then adds another playing a fourth above the original line, and then another playing a fourth below the original line, and finally a last line kicks in to complete the sound. As each new voice enters, there is a dramatic change in the music.

The Grid

KOYAANISQATSI (1982)

Koyaanisqatsi ble skrevet til filmen som er produsert og regissert av Godfrey Reggio. Uten dialog eller narrativ struktur, er filmen tvetydigheten av det hopi-indiske ordet som betyr «liv ute av balanse». *Koyaanisqatsi* inviterer publikum til å se nøye på det moderne livets struktur, vurdere teknologiens velvilighet, og forestillingen om fremskritt i den verden vi lever i.

Koyaanisqatsi was written as the score to the film produced and directed by Godfrey Reggio. Without dialogue or narrative structure, the film is the equivocation of the Hopi Indian word that means "life out of balance". Koyaanisqatsi invites the viewer to take an intense look at the superstructure of modern life, consider the benevolence of technology, and the notion of progress in the world in which we live.

Building

EINSTEIN ON THE BEACH (1974)

Einstein on the Beach er Philip Glass og Robert Wilsons mest berømte samarbeid, og er en opera i fire akter. Det avstår fra å ha en konvensjonell fortellerlinje, projiserer levende bilder, farger og lys, og kontrasterer raske og langsomme bevegelser. Philip Glass har sagt at Einsteins musikk «er musikk som

ikke er basert på en følelse av hverdagslig tid, men er basert på forskjeller i kontinuitet. Det har sitt egne emosjonelle innhold som ikke kommer fra prosessen med følelsesmessig identifikasjon, som med tradisjonell musikk». Det er den første i en trilogi av historiske portrettoperaer av Glass, som inkluderer *Akhnaton* og *Satyagraha*.

Einstein on the Beach, Philip Glass and Robert Wilson's most celebrated collaborative work, is an opera in four acts. It eschews conventional narrative line, projecting vivid images, color and light, and the contrasting of fast and slow movement. Philip Glass has said that the music of Einstein "is music not based on a sense of colloquial time, it's based upon differences of continuity. It has its own emotional content which does not come from the process of emotional identification like traditional music". It is the first in a trilogy of historical portrait operas by Mr. Glass, which include Akhnaten and Satyagraha.

Facades

GLASSWORKS (1983)

Facades ble skrevet i 1981, opprinnelig for å ledsage en scene i filmen *Koyaanisqatsi* som til slutt ble kuttet fra filmen. Tittelen refererer til fasader i Wall Street-området i New York. Til slutt ble verket med på CBS' *Glassworks*-album og ble brukt i Godfrey Reggios kortfilm *Evidence* (1995).

Facades was written in 1981, originally to accompany a scene in the film Koyaanisqatsi that was eventually cut from the film. The title refers to the facades of buildings in the Wall Street area of New York City. Eventually, the work found its way on to the CBS Glassworks album and was used for the Godfrey Reggio short film Evidence created in 1995.

Dance Piece No. 9

IN THE UPPER ROOM (1986)

In the Upper Room ble bestilt av Twyla Tharp Dance Foundation i 1986. Verket fikk sin urpremiere på Ravinia Festival i 1986, og er ofte fremført av ballettkompanier rundt om i verden.

In the Upper Room was commissioned by Twyla Tharp Dance Foundation in 1986. The work received its world premiere at the 1986 Ravinia Festival and is frequently performed by ballet companies around the world.

Funeral

AKHNATEN (1984)

Akhnaten er en opera med libretto av Philip Glass, Shalom Goldman, Robert Israel og Richard Riddell som er satt i år 1375 f.Kr. og følger regjeringstiden til farao Akhnaten, sønn av Amenhotep III. Ved starten av Ahknatens regjeringstid var guden Amon den dominerende guddom i det polyteistiske hierarkiet. Akhnaten utfordret sin tids sosiale orden ved å vise guden Aten som en helt abstrakt idé om Gud. Han kjempet politiske og religiøse kamper ved å investere i seg selv en øverstkommanderende, faktisk nesten gudelignende myndighet, som krevde at egypterne tilba solguden Aten.

Akhnaten, an opera with libretto by Philip Glass, Shalom Goldman, Robert Israel, and Richard Riddell, is set in the year 1375 B.C. and follows the reign of the pharaoh Akhnaten, son of Amenhotep III. At the onset of Ahknaten's reign, the god Amon was the dominant deity in the polytheistic hierarchy. Akhnaten challenged the social order of his day by presenting the god Aten, as a wholly abstract idea of God. He fought political and religious battles by investing in himself a supreme, indeed almost god-like authority, which called for Egyptians to worship Aten, the sun god.

Foto: James Ewing

Philip Glass Ensemble ble etablert av komponisten Philip Glass, og hadde sin første forestilling i mai 1969 på Whitney Museum of American Art i New York. De ble først omfavnet av billedkunstmiljøet i SoHo på begynnelsen 1970-tallet, og de tidlige konsertene av ensemblet ble ansett både som visuelle og musikalske begivenheter. Konsertene fant ofte sted i kunstgallerier, kunstnerloft og i museum, i stedet for tradisjonelle arenaer. Siden den gang har medlemmene av PGE blitt kjent som de fremste utøvere av musikk av Philip Glass og fortsetter å være en inspirasjon for nye verk. I løpet av de siste tretti årene har gruppen opptrådt på fire kontinenter i noen av de mest prestisjetunge musikkfestivaler og konsertsteder over hele verden. De har vært aktuelle i Philip Glass' opera *Einstein on the Beach* samt musikkteaterprosjektene *Hydrogen Jukebox*, *1000 Airplanes on the Roof*, *The Photographer*, *La Belle et la Bête* og *Monsters of Grace*. I juni 2004 fremførte Glass premieren av *Orion*, et nytt verk for ensemble og verdensmusikere bestilt av Den kulturelle olympiaden 2001–2004. Etter verdenspremierer i Athen, ble *Orion* oppført i Hellas, Italia, Frankrike, London, Australia, samt byer i USA. Philip Glass Ensemble turnerer jevnlig med *Music in 12 Parts*, *Koyaanisqatsi*, *Powaqqatsi*, *La Belle et la Bête* og *Dracula*. I 2012–15 opptrådte de også i den internasjonale nyproduksjonen av Robert Wilson og Philip Glass' banebrytende opera, *Einstein on the Beach*, satt opp til ære for komponisten det året han fylte 75.

Philip Glass Ensemble was established by composer Philip Glass. The first performance by the Ensemble was held in May 1969 at the Whitney Museum of American Art in New York, City. Embraced first by the visual art community working in SoHo in the early 1970's, the early concerts performed by the Philip Glass Ensemble were considered visual as well as musical events and were often performed in art galleries, artist lofts, and museum spaces rather than traditional performing art centers. Since that time, the members of the PGE have become known as the premiere performers of the music of Philip Glass and continue to be an inspiration for new work. Over the past thirty years, the group has performed on four continents in some of the most prestigious music festivals and concert venues throughout the world. They have been featured in Philip Glass' opera Einstein on the Beach as well as the music theater projects Hydrogen Jukebox; 1000 Airplanes on the Roof; The Photographer; La Belle et la Bête; and Monsters of Grace.

In June 2004, in Athens, Greece, Glass premiered Orion, a new work for ensemble and world musicians commissioned by the Cultural Olympiad 2001–2004. Following its world premiere in Athens, Orion was performed in Greece, Italy, France, London, Australia, as well as cities in the United States. The Philip Glass Ensemble tours regularly with Music in 12 Parts, Koyaanisqatsi, Powaqatsi, La Belle et la Bête, and Dracula. In 2012–15, they also appeared in the international revival of Robert Wilson and Philip Glass's seminal opera, Einstein on the Beach remounted in honor of the composer's 75th Birthday season.

Foto: Fernando Aceves

Philip Glass er født i Baltimore, Maryland, og utdannet ved University of Chicago og Juilliard School. På begynnelsen av 1960-tallet studerte Glass i to år i Paris med Nadia Boulanger. Samtidig tjente han penger ved å transkribere Ravi Shankars indiske musikk til vestlig notasjon. I 1974 hadde Glass en rekke innovative prosjekter på gang, og skapte en stor samling ny musikk for The Philip Glass Ensemble og Mabou Mines Theater Company. Denne perioden kulminerte i *Music in 12 Parts*, og operaen *Einstein on the Beach* hvor han samarbeidet med Robert Wilson. Etter *Einstein*, har Glass utvidet repertoaret til å inkludere musikk for opera, dans, teater, kammerensemble, orkester, og film. Hans filmmusikk har fått Oscar-nominasjoner (*Kundun*, *The Hours*, *Notes on a Scandal*) og en Golden Globe (*The Truman Show*). I de siste årene har flere nye verk blitt avduket, inkludert en opera om Walt Disneys død, *The Perfect American* (bestillingsverk av

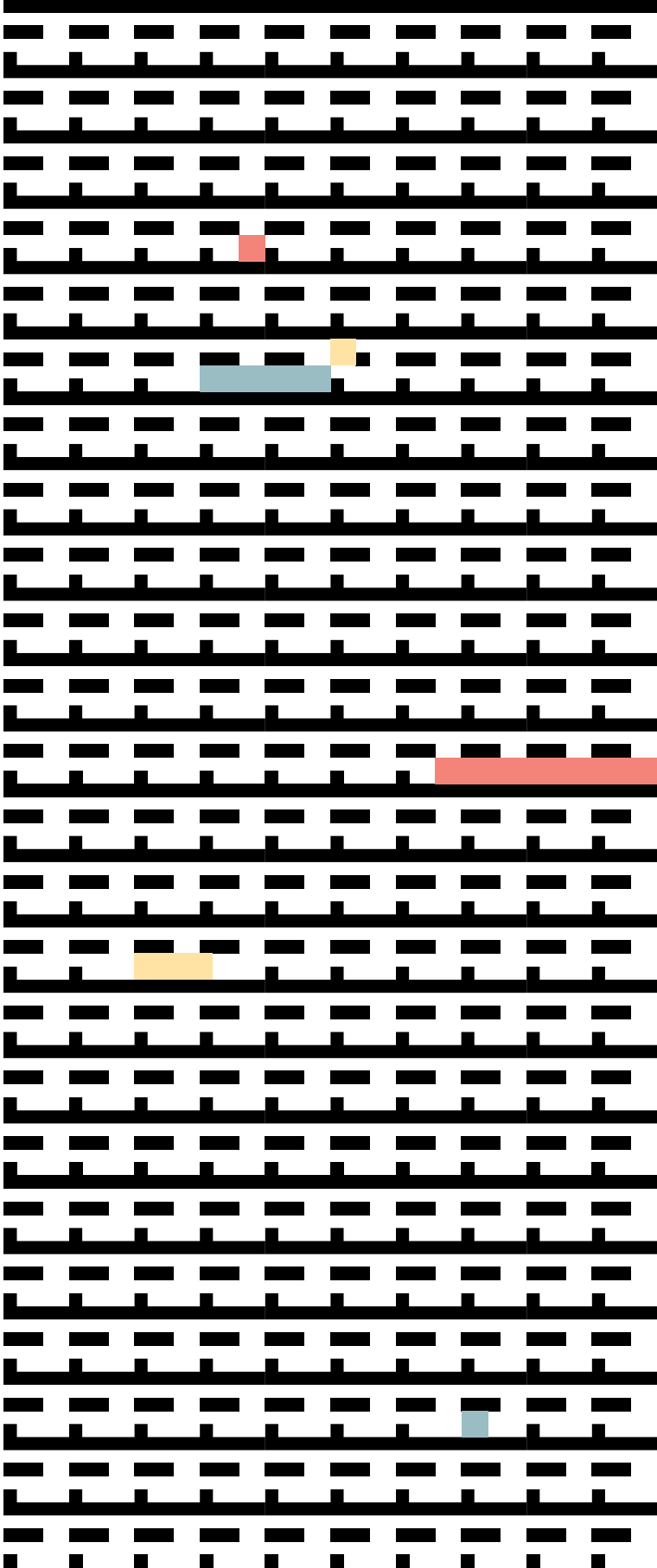
Teatro Real i Madrid og English National Opera), en sangsyklus med tittelen *Ifé* skrevet for Angélique Kidjo, en ny omreisende produksjon av *Einstein* og en utgivelse av Glass' memoarer, *Words Without Music*. I mai 2015 utfremførte Los Angeles Philharmonic, dirigert av Gustavo Dudamel, en dobbel piano-konsert Glass skrev for Marielle Labèque. The Days and Nights Festival, en tverrfaglig kunstfestival som Glass lanserte i 2011, finner sted igjen denne sommeren i Carmel/Big Sur. I november vil Washington National Opera ha premieren av en revidert versjon av hans opera *Appomattox*, laget i samarbeid med librettist Christopher Hampton. Glass feirer sin 80-årsdag den 31. januar 2017 med urpremieren av sin 11. symfoni.

*Born in Baltimore, Maryland, **Philip Glass** is a graduate of the University of Chicago and the Juilliard School. In the early 1960s, Glass spent two years of intensive study in Paris with Nadia Boulanger and while there, earned money by transcribing Ravi Shankar's Indian music into Western notation. By 1974, Glass had a number of innovative projects, creating a large collection of new music for The Philip Glass Ensemble, and for the Mabou Mines Theater Company. This period culminated in Music in 12 Parts, and the landmark opera, Einstein on the Beach for which he collaborated with Robert Wilson. Since Einstein, Glass has expanded his repertoire to include music for opera, dance, theater, chamber ensemble, orchestra, and film. His scores have received Academy Award nominations (Kundun, The Hours, Notes on a Scandal) and a Golden Globe (The Truman Show). In the past few years several new works were unveiled, including an opera on the death of Walt Disney, The Perfect American (co-commissioned by Teatro Real, Madrid and the English National Opera), a song cycle entitled Ifé, written for Angélique Kidjo, a new touring production of Einstein and the publication of Glass's memoir, Words Without Music, by Liveright Books. In May 2015, the Los Angeles Philharmonic, conducted by Gustavo Dudamel, performed the world premiere of a double piano concerto Glass wrote for Katia and Marielle Labèque. The Days and Nights Festival, a multi-disciplinary arts festival Glass launched in 2011, will take place again this summer in Carmel/Big Sur and, in November, the Washington National Opera will premiere a revised version of his opera Appomattox, created in collaboration with librettist Christopher Hampton. Glass will celebrate his 80th birthday on 31 January, 2017 with the world premiere of his 11th symphony.*

Michael Riesman er komponist, dirigent, keyboardist, plateprodusent, og musikalsk leder for Philip Glass Ensemble. Han har gjennomført mange innspillinger av verker av Glass, inkludert *Einstein on the Beach*, *Glassworks* og *The Photographer*, og nesten alt av Glass' filmmusikk inkludert *Koyaanisqatsi*, *Mishima*, *Powaqqatsi*, *Kundun*, *The Truman Show*, *The Fog of War*, *The Illusionist*, og *Notes on a Scandal*. Han var pianisten for den Oscar-nominerte filmmusikken for *The Hours*, og han spilte inn et solo piano-arrangement av den filmmusikken, samt tre andre album med pianoarrangementer av Glass' filmmusikk: *Dracula*, *Philip Glass Soundtracks*, og *Beauty and the Beast*. Han har mottatt to Grammy-nominasjoner som dirigent, for *The Photographer* og *Kundun*. Han har dirigert orkestre som New York Philharmonic, Los Angeles Philharmonic, Toronto Symphony Orchestra, og Sydney Symphony Orchestra, og har vært pianosolist med blant andre Chicago Symphony Orchestra og Milwaukee Symphony. Han har dirigert og opptrådt på album av Paul Simon (*Hearts and Bones*) og David Bowie (*BlackTie/White Noise*). Riesman har gitt ut et album, *Formal Abandon*, som stammer fra et bestillingsverk av koreograf Lucinda Childs. Hans filmmusikk inkluderer *Enormous Changes at the Last Minute*, og *Pleasantville*. Riesman studerte ved Mannes College of Music og Harvard University, hvor han tok en doktorgrad, og har undervist ved Harvard og SUNY-Purchase. Han har vært Composer-in-Residence ved Marlboro Music Festival og Tanglewood.

Michael Riesman is a composer, conductor, keyboardist, record producer, and is the Music Director of the Philip Glass Ensemble. He has conducted many recordings of works by Glass, including *Einstein on the Beach*, *Glassworks*, and *The Photographer*, and almost every Glass film soundtrack including *Koyaanisqatsi*, *Mishima*, *Powaqqatsi*, *Kundun*, *The Truman Show*, *The Fog of War*, *The Illusionist*, and *Notes on a Scandal*. He was the pianist for the Academy-Award-nominated soundtrack for *The Hours*, and he recorded a solo piano arrangement of that score, as well as three other albums of piano arrangements of Glass film music: *Dracula*, *Philip Glass Soundtracks*, and *Beauty and the Beast*. He has received two Grammy nominations as conductor, for *The Photographer* and for *Kundun*. He has conducted major orchestras including the New York Philharmonic, the Los Angeles Philharmonic, the Toronto Symphony Orchestra, and the Sydney Symphony Orchestra, and has appeared as a piano soloist with the Chicago Symphony Orchestra and the Milwaukee Symphony, among others. He has conducted and performed on albums by Paul Simon (*Hearts and Bones*) and David Bowie (*BlackTie/White Noise*). Riesman released an album, *Formal Abandon*, which originated from a commission by choreographer Lucinda Childs. His film scores include *Enormous Changes at the Last Minute*, and *Pleasantville*. Riesman studied at Mannes College of Music and Harvard University, where he received a Ph.D., and has taught at Harvard and SUNY-Purchase. He has been Composer-in-Residence at the Marlboro Music Festival and at Tanglewood.

MANAGEMENT:

Doug Witney Production Manager
Dan Bora Live Sound Mix
Anna Dahlin Orchestra and Chorus Mix
Ryan Kelly Onstage Audio Engineer
Jim Woodard Road Manager
Sacks & Company Press Representation
Kurt Munkacsi Original Sound Design

Philip Glass and the Philip Glass Ensemble's live events
are produced and booked by Pomegranate Arts:

Linda Brumbach Founder and President
Alisa E. Regas Managing Director, Creative
Kaleb Kilkenny Managing Director, Operations
Linsey Bostwick Associate General Manager
Katie Ichtertz Company Manager
Adam Thorburn Business Manager
www.pomegranatearts.com
info@pomarts.com

Philip Glass is managed and published
by Dunvagen Music Publishers Inc.:

Jim Keller Director
Drew Smith Head of Copyright and Licensing
Adrienne White Assistant
www.philipglass.com
info@dunvagen.com

For more information on Philip Glass please visit
www.philipglass.com

